

Slik er 18-19-åringers helse i Hedmark

Resultater fra ungdomsundersøkelsen 2004

Slik ble undersøkelsen gjennomført:

Helseundersøkelsen ble gjennomført blant 18- og 19-åringer i Hedmark våren 2004 i regi av Folkehelseinstituttet og Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin ved Universitetet i Oslo.

Alle gutter og jenter som deltok i en undersøkelse av samtlige 10. klassinger i Hedmark i 2001 ble invitert per post til å svare på et fire siders spørreskjema. Kun de som i 2001 samtykket i å bli kontaktet på nytt, ble invitert til å delta i 2004.

De inviterte ble bedt om å svare på et fire siders spørreskjema. I tillegg ble de bedt om å sende inn en børsteprøve med celler fra kinnslimhinnen til senere DNA-analyser.

I alt deltok 384 gutter og 568 jenter, henholdsvis 44 og 66 prosent av de inviterte.

Samtidig med undersøkelsen i Hedmark, ble en tilsvarende undersøkelse gjennomført i Oslo.

Resultater:

- **Vurdering av egen helse:** De aller fleste vurderer sin egen helse som god eller svært god, 90 prosent av guttene og 87 prosent av jentene.
- **Astma og allergi:** 12 prosent av guttene og 14 prosent av jentene rapporterer at de har, eller har hatt astma. Hhv 37 og 35 prosent rapporterer høysnue.
- **Psykiske plager:** Det er en betydelig forskjell mellom guttene og jentene når det gjelder psykiske plager, tolv prosent av jentene har søkt hjelp for slike plager mot bare fire prosent av guttene. Spørreskjemaet HSCL10 (symptomer på psykiske plager) er inkludert i undersøkelsen, og indikerer at så mange som 27 prosent av jentene og åtte prosent av guttene har symptomer på psykiske plager av en eller annen art.

Tabellen viser gjennomsnittlig skåre for personer som har svart på seks eller flere delspørsmål i HSCL 10 (10 spørsmål om psykisk helse). For voksne er en gjennomsnittlig verdi på 1,85 eller høyere uttrykk for at personen har psykiske plager. Det er usikkert hvor grensen går for ungdom. I begge fylker og for begge kjønn er skåren under 1,85.

- Henholdsvis seks prosent av guttene og fire prosent av jentene oppgav å ha eller ha hatt **dysleksi**.
- **Smerter:** Gjennomgående rapporterer langt flere jenter enn gutter å være plaget av smerter. Kun for smerter i armer/ben/knær var det relativt liten forskjell, med 23 prosent for guttene mot 29 prosent for jentene. Ellers ligger forekomsten hos jenter nær det doble av hva guttene rapporterer.
- **Bruk av helsetjenester:** Jenter oppgir gjennomgående noe mer bruk av helsetjenester enn gutter. Allmennpraktiker er det mest brukte helsetilbudet, som 63 prosent av guttene og 77 prosent av jentene har benyttet seg av.
- **Røyking og snus:** Det er relativt liten forskjell mellom kjønnene for røyking. Andelen "av og til røykere" er nesten like høy som andelen "daglig røykere" (14-19%). Snus/skrå eller liknende skiller seg imidlertid ut som et guttefenomen, en firedel bruker dette daglig eller av og til. Kun fire prosent av jentene bruker dette av og til, men ingen daglig.
- **Alkohol:** 24 prosent av guttene og 17 prosent av jentene oppgir å ha drukket alkohol én gang i uken eller mer det siste året. 86 og 90 prosent oppga å noen gang ha vært beruset.
- **Vekt og KMI:** Både guttene og jentene har en gjennomsnittlig KMI på 23. Samtidig har 29 prosent av guttene og hele 77 prosent av jentene følt seg tykke det siste året. Om lag 20 prosent hadde KMI over 25 kg/m², som er i området overvekt og fedme.

- **Annet:**
2 prosent av guttene oppgir å ha blitt utsatt for vold fra annen ungdom det siste året, mot 1 prosent av jentene.
58 prosent av guttene og 77 prosent av jentene oppgir å ha hatt samleie.

Helseundersøkelsen i Hedmark 2004

Ungdom 18-19 år

	Gutter	Jenter
Totalt antall/deltakelse		
Antall invitert	867	867
Antall deltatt	384	568
Antall deltatt av inviterte (%)	44	66
Generell helse (%)		
Helsa er god/svært god	90	87
Sykdommer og plager		
Astma, %	12	14
Høysnue, %	37	35
Psykiske plager som det er søkt hjelp for siste 12 mnd., %	4	12
Symptomer på psykiske plager siste uken *, %	8	27
Gjennomsnittlig skåre for psykiske plager	1,29	1,63
Dysleksi, %	6	4
Diabetes, %	1	0
Plaget av smerter flere ganger siste 12 mnd. (%)		
Plaget av smerter generelt	60	84
Hodepine	35	65
Nakke/skuldre	26	47
Armer/ben/knær	23	29
Mage	15	39
Rygg	26	38
Bruk av helsetjenester siste 12 mnd. (%)		
Brukt skolehelsetjenesten 1-3 ganger	8	20
Brukt skolehelsetjenesten 4 ganger eller mer	0	5
Ikke brukt skolehelsetjenesten	92	75
Brukt helsestasjon for ungdom 1-3 ganger	4	31
Brukt helsestasjon for ungdom 4 ganger eller mer	0	5
Ikke brukt helsestasjon for ungdom	96	64
Brukt allmennpraktiserende lege 1-3 ganger	56	57
Brukt allmennpraktiserende lege 4 ganger eller mer	7	20
Ikke brukt allmennpraktiserende lege	36	22
Brukt psykolog/psykiater 1-3 ganger	2	3
Brukt psykolog/psykiater 4 ganger eller mer	1	5
Ikke brukt psykolog/psykiater	97	92

Livsstil og helsevaner (%)		
Røyker daglig	17	19
Røyker av og til	14	15
Bruker snus, skrå e.l. daglig	10	0
Bruker snus, skrå e.l. av og til	15	4
Livsstil og helsevaner (%) forts.		
Har ikke drukket alkohol siste året	9	5
Har dukket alkohol 1 gang pr. uke eller oftere det siste året **	24	17
Har (noen gang) vært beruset 1 gang eller mer **	86	90
Driver idrett/mosjon og blir andpusten/svett 1-2 ganger pr. uke	29	42
Driver idrett/mosjon og blir andpusten/svett 3 ganger eller mer pr. uke	55	41
Driver med konkurranseidrett (individuelt/på lag)	31	15
Fysisk inaktive, idrett/mosjon (utenom studietid/arbeidstid) 0 ganger og/eller 0 timer pr. uke	17	18
Andel som bruker mer enn 5 timer pr. dag foran TV, video, PC (utenom skole/arbeidstid)	22	12
Spiser frukt/bær 1 gang eller mer pr. dag	15	28
Driker cola/brus med sukker og/eller cola/brus light, 4 glass eller mer pr. dag	4	3
Høyde og vekt (gjennomsnitt)		
Høyde (cm)	180	167
Vekt (kg)	75	63
Kroppsmasseindeks (KMI), kg/m ² vekt(kg) / høyde(m ²)	23,1	22,6
Andel med overvekt (KMI 25,0-29,9 kg/m ²)	17	14
Andel med fedme (KMI 30 kg/m ² og høyere)	5	6
Har i løpet av siste 6 mnd. oppfattet seg som for tykk (%)	29	77
Spesielle påkjenninger (%)		
Har selv blitt mobbet etter 10. klasse	7	6
Har selv blitt mobbet siste 12 mnd.	1	1
Har selv vært utsatt for vold fra ungdom etter 10. klasse	9	4
Har selv vært utsatt for vold fra ungdom siste 12 mnd.	2	1
Har selv vært utsatt for vold fra voksne etter 10. klasse	4	2
Har selv vært utsatt for vold fra voksne siste 12 mnd.	0	0
Seksuell atferd (%)		
Har hatt samleie med én eller flere partnere	58	77

* Se definisjon:

http://www.fhi.no/eway/default.aspx?pid=233&trg=MainLeft_5669&MainLeft_5669=5544:50178::0:5667:1:::0:0

** Tallet er regnet i prosent av alle deltakere (både alkoholbrukere og ikke alkoholbrukere)